

Klimat- och näringslivsdepartementet

Växjö kommuns yttrande över Naturvårdsverkets skrivelse Åtgärder för att öka materialåtervinningen av avfall

Kommunstyrelsen har, den 6 februari 2024, beslutat att Växjö kommun lämnar följande synpunkter på remissen:

Växjö kommun arbetar målmedvetet med att minska mängden avfall som går till förbränning och deponi genom satsningar på förebyggande, ökat återbruk och ökad återvinning som möjliggörs riktade insatser, samarbeten med andra aktörer, kontinuerligt förbättringsarbete, uppföljning av resultat och välkomnar Naturvårdsverkets förslag på åtgärder för minskade mängder kommunalt avfall, ökad utsortering av det avfall som uppstår och ökad grad av förberedelse för återanvändning och materialåtervinning.

Åtgärderna är dock inte tillräckliga för att nå EU:s mål och skapa en cirkulär ekonomi. Växjö kommun vill framför allt se ett större fokus på producenternas och produktägarnas ansvar för avfallet som uppstår från deras produkter. Kommunen anser att det är effektivast, även kostnadsmässigt, att påverka avfallets mängder och återanvändning- och återvinningsgrad med åtgärder högre upp i produktionskedjan. Kommande krav rörande ekodesign, kvotplikt och annat utökat producentansvar och produktkrav samt ansvarsutkrävande för ursprunglig avfallsproducent kan förväntas medföra förbättringar på området.

Växjö kommun anser att ett producentansvar är nödvändigt för att minska avfallsmängderna och öka andelen återvunnet material. Kommunen vill att producenterna och produktägarna ska ta hand om avfallet från sina produkter och se till att det återanvänds, återtillverkas eller återvinns på ett miljövänligt sätt. Detta skulle minska trycket på kommunerna och avfallshanteringsbolagen som idag får ta hand om stora mängder avfall som inte är lämpligt för materialåtervinning.

Växjö kommun vill också att producenterna och produktägarna ska utforma sina produkter så att de är resurssnåla, lätta att reparera, återbruka och återvinna, och fria från miljö- och hälsofarliga ämnen. Detta skulle bidra till att förlänga produktens livslängd, minska avfallets miljöpåverkan och öka efterfrågan på återvunnet material.

Växjö kommun anser att ett stärkt producentansvar från design till försäljning och återtagnin skulle gynna både miljön, samhället och

ekonomin. Det skulle skapa incitament för innovation, skapa nya jobb och affärsmöjligheter, och minska kostnaderna för avfallshantering. Det skulle också öka medvetenheten och engagemanget hos konsumenterna, som skulle få bättre förutsättningar att göra hållbara val. Kommunen hoppas att Naturvårdsverket tar hänsyn till våra synpunkter och inkluderar ett producentansvar för möbler och madrasser i sina åtgärdsförslag.

Att ställa ytterligare krav kopplade till ökad utsortering i avfallsledet som bl. a. föreslås är dyrt och praktiskt svårhanterligt och kommer bli en resursfråga för kommunernas avfallsorganisationer och som kommer landa på taxekollektivet om inte staten skjuter till riktade resurser. I stället krävs att marknaden stimuleras att efterfråga cirkulära tjänster, återbrukat material, reparation och återvunnen råvara med hjälp av skatteväxling, momshantering osv.

Ett exempel på svårhanterligt avfall inom kommunernas ansvar är plast där bl. a. Växjö kommun lägger mycket resurser på att samla in, informera och även eftersortera s. k. kommunplast (plast som ej är förpackningar). Dessa åtgärder är nödvändiga för att skilja på plast som det finns en efterfrågan på och plast som ej efterfrågas av återvinningsledet, p.g.a. den stora floran av plaster som finns på marknaden och den stora mängd plastprodukter som består av olika sorterad plast som inte går att separera från varandra. En reglering av antalet plasttyper och krav på design för återvinning av plastprodukter hade möjliggjort att mer plast hade kunnat återvinnas.

Ett annat illustrativt exempel är insamling av produkter för återbruk som Växjö kommun jobbar mycket aktivt med på alla återvinningscentraler. Stora mängder möbler, hushållsartiklar, sport- och fritidsutrustning mm samlas in varje dag, tyvärr går mycket av detta material i slutändan till förbränning då det finns en för låg efterfrågan på begagnat material. Återbruksentreprenörerna konkurrerar med i sammanhanget billiga nyproducerade varor och har svårt att täcka kostnader för lokaler och personal. För att återbruk ska ta fart på riktigt krävs stimulans av marknaden och sannolikt hantera nyttillverkade produkters verkliga miljökostnad på lämpligt sätt.

Naturvårdsverket bör se över resurser för tillsyn på lokal och central nivå (t.ex. över producenterna och säkerställa att produkterna uppfyller kraven i producentansvarsförordningarna), dialog med tillverkningssektorn, tillsynsvägledning på nationell nivå, instrument för efterlevnad som miljöstraffavgifter för bristande källsortering (t. ex. hos verksamheter).

Gällande förslag om ökad information anser Växjö kommun att information som förebygger att avfall uppstår, och som åläggs producenter och återförsäljare, bör vara fokus. Potentialen av

kommunens information mot medborgare för att uppnå beteendeförändringar som är nödvändiga för att komma tillrätta med felaktig sortering och förebyggande av avfall kan också ifrågasättas. Möjligen kan de komplettera ekonomiska och styrmedel och tillsyn.

Ökad fokus på kommunal resursförebyggande rådgivning i energi- och klimatrådgivningen till hushåll, bostadsrättsföreningar, fastighetsägare och småföretag skulle kunna samordnas med dagens energi- och klimatrådgivning men kräver i så fall statlig finansiering, rekrytering och kompetensutveckling bland rådgivarna och tillägg i förordning (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning.

Växjö kommun står till förfogande för att bidra med vår kunskap och erfarenhet inom avfallshantering.